

VLIV AI NA DOKAZOVÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

THE IMPACT OF AI ON EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Petr Angyalossy, David Anděl¹

Abstrakt: Rozmach technologií umělé inteligence má potenciál zásadním způsobem proměnit trestní řízení, oblast dokazování nevyjímaje. Příspěvek si proto klade za cíl věnovat se tomuto tématu komplexně a hledat souvislosti mezi jeho jednotlivými aspekty. Zároveň poukazuje na potřebu dbát také na dodržování zásad spravedlivého procesu. Pozornost je v něm věnována otázce autenticity digitálních důkazních prostředků, riziku jejich manipulace a procesnímu přístupu k takovým důkazům. Při zkoumání této problematiky jsou akcentovány také etické problémy jako přezkoumatelnost, transparentnost či rizika algoritmické zaujatosti, které mohou ovlivnit soudní rozhodování. Text dále reflektuje širší ústavněprávní souvislosti, včetně dopadů v oblasti ochrany osobních údajů a práva na soukromí. Cílem příspěvku je kriticky analyzovat současné i předpokládané dopady implementace AI do trestního řízení a formulovat základní myšlenky ohledně jeho možné podoby v případě použití AI nástrojů zejména v oblasti dokazování, které by mělo být provedeno takovým způsobem, aby bylo zajištěno zachování legitimacy řízení a účinné ochrany základních práv jednotlivce.

Klíčová slova: umělá inteligence, trestní řízení, dokazování, zásady trestního řízení

Abstract: The spread of artificial intelligence technology has the potential to fundamentally transform criminal proceedings, including the area of evidence. This article therefore aims to address this topic comprehensively and explore connections between its various aspects. At the same time, it emphasizes the need to uphold principles of fair trial. Attention is paid to the issue of authenticity of digital evidence, risk of its manipulation, and procedural approach to such evidence. When considering this issue, ethical problems of reviewability, transparency, and risk of algorithmic bias, which can influence judicial decision-making, are also highlighted. The text further reflects broader constitutional and legal contexts, including the impact on personal data protection and right to privacy. The aim of this paper is to critically analyse the

¹ Nejvyšší soud České republiky

current and anticipated effects of AI implementation into criminal proceedings. Its goal is to also formulate basic ideas about how criminal proceedings might change if AI tools are used, particularly in the area of evidence, which should be carried out in a manner that ensures preservation of legitimacy of the proceedings and effective protection of fundamental rights of individuals.

Key words: artificial intelligence, criminal proceedings, evidence, principles of criminal proceedings

Úvod

Tempo vývoje umělé inteligence neustále zrychluje. Pokud na něj má právní systém adekvátně reagovat, je nezbytné věnovat jejímu působení na právo dostatečnou pozornost. Umělá inteligence totiž představuje jednu z nejzásadnějších technologických inovací současnosti, jejíž dopad zasahuje téměř každou oblast lidské činnosti – od zdravotnictví přes vzdělávání až právě po právo.

Článek 3 odst. 1 nařízení Evropské unie známé jako tzv. nařízení AI Act² umělou inteligenci definuje jako „*strojový systém navržený tak, aby po zavedení fungoval s různými úrovněmi autonomie a který po zavedení může vykazovat adaptabilitu a který za explicitními nebo implicitními účely z obdržených vstupů odvozuje, jak generovat výstupy, jako jsou predikce, obsah, doporučení nebo rozhodnutí, které mohou ovlivnit fyzická nebo virtuální prostředí*“. Systémy spadající pod takovou definici již v současné době existují a jejich výstupy mohou mít zásadní vliv i na dokazování v trestním řízení. Umělá inteligence již v malém rozsahu napomáhá i při rozhodování soudů, v české justici se totiž využívají nástroje založené na AI, a to například při řešerších nebo jako podpora při tvorbě textů.³

V tomto příspěvku se však zaměřím na problematiku, která se prozatím nestihla ve větší míře projevit v rozhodovací praxi soudů, i když má potenciál ji v budoucnosti do jisté míry ovlivnit. Budu se totiž věnovat situacím, kdy umělá inteligence sama poskytuje nebo ovlivňuje důkazy, které mohou být použity v rámci trestního řízení. Ačkoliv praxe v oblasti využívání AI při dokazování v trestním řízení zatím téměř neexistuje, je zřejmé, že se právní systémy budou muset s touto problematikou v blízké budoucnosti vypořádat. Věnovat se tak budu blíže otázkám spojeným s přístupem k důkazům generovaným nebo ovlivněným AI, jejich důvěryhodností a

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci a mění nařízení (ES) č. 300/2008, (EU) č. 167/2013, (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 a (EU) 2019/2144 a směrnice 2014/90/EU, (EU) 2016/797 a (EU) 2020/1828 (akt o umělé inteligenci).

³ Ministerstvo spravedlnosti v současné době povoluje použití chatbotu Copilot od společnosti Microsoft.

transparentnosti, stejně jako jejich vlivu na širší souvislosti týkající se zásad spravedlivého procesu, ochrany soukromí či etických zásad.

Přístup k důkazům ovlivněným umělou inteligencí

Ze zmíněných dílčích aspektů bych se nejprve rád zaměřil na přístup k důkazům ovlivněným umělou inteligencí. Způsob, jak k takovým důkazům bude přistupováno, totiž představuje ústřední otázku problematiky vlivu AI na proces dokazování. Soudcům v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů není stanoveno, jakou míru věrohodnosti a důkazní hodnotu mají jednotlivým důkazům přiznat.⁴ Je tedy na jejich zvážení, které důkazy budou v jednotlivých případech považovat za důležitější a relevantnější a kterým naopak přiznají nižší váhu či je s náležitým odůvodněním vůbec nezohlední.

I když jsou soudci vzdělanými lidmi s dobrým všeobecným přehledem, není realistické, aby byli experty ve všech oblastech lidské činnosti a dokázali přesně a dopodrobna chápat podstatu všech shromážděných důkazů. Tato situace bude v blízké budoucnosti stále více komplikována zapojením AI a podobných technologií do různých oblastí života. Je totiž možné, že například záznamy z bezpečnostních kamer budou rovnou zpracovávány umělou inteligencí za účelem rozpoznávání obličejů, stejně tak data ze senzorů bezpečnostních systémů automobilů vyhodnotí včasnost reakce řidiče nebo míru jeho ospalosti či data získaná z chytrých zařízení a spotřebičů odhalí detaily o osobě jejich uživatele včetně jeho zdravotního stavu. Za takových okolností je bezesporu nad síly soudců vypořádat se s vyhodnocováním důkazních prostředků získaných za pomoci těchto moderních technologií, a proto je třeba zvážit, jakým způsobem by se k tomuto problému mělo postavit procesní trestní právo.

Značným problémem, který zásadně ztěžuje posouzení věrohodnosti, přezkoumatelnosti a transparentnosti důkazů získaných za pomoci moderních elektronických zařízení, je míra vlivu zabudovaných AI funkcí na jejich výstupy, z nichž se následně stanou potenciální důkazy v trestním řízení. Způsob, jak technologie využívající AI pracují, totiž může být poměrně netransparentní a ústít tak v jev zvaný „black-box“ neboli „černá skříňka“. To znamená, že vnitřní fungování takového systému není jeho uživateli známo, vidí pouze jeho vstupy a výstupy.⁵

K tomuto fenoménu je nutné nejprve poznamenat, že zařízení poskytující data, která mohou dále sloužit jako důkaz, lze dělit do tří typů podle způsobu, jak s těmito daty nakládají. Zařízení prvního typu data pouze shromažďuje, druhý typ nadto dokáže

⁴ STAVINHOVÁ, Jaruška: Zásada volného hodnocení důkazů. In: Právník slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

⁵ KOSINSKI, Matthew: What is black box artificial intelligence (AI)? [online]. IBM. [cit. 4. 9. 2025]. Dostupné zde: <https://www.ibm.com/think/topics/black-box-ai>.

data zpracovat a vyvodit z nich závěry a třetí typ se dokáže zpracováváním dat učit a měnit své postupy na základě vlastních zkušeností.⁶ U zařízení druhého a zejména třetího typu může být obtížné určit, jakým postupem a na základě jakých dat dospěla k určitému závěru tvořícímu v soudním řízení důkaz. Zařízení druhého typu k závěrům dospějí na základě předem definovaných algoritmů, které však mohou obsahovat chyby či nemusí počítat se všemi možnými okolnostmi, které mohou nastat. Tento algoritmus může být velice komplexní a může být založen na strojovém učení. Proto ani IT experti nemusí být schopni plně rozklíčovat, jak takový systém své závěry vytváří a zda systém vůbec funguje správně, či je chybný.⁷ Z hlediska dokazování je však důležité pochopit způsob fungování těchto algoritmů, jinak může být důkazní hodnota jejich výstupů do značné míry snížena právě kvůli problému jejich nízké transparentnosti. Chyby a falešné závěry se totiž nevyhýbají ani počítačovým algoritmům. Pokud navíc zařízení dokáže modifikovat své postupy a učit se na základě svých zkušeností, čímž se snaží dosáhnout co největší optimalizace svého fungování, jako tomu je u zařízení třetího typu, proniknout do jejich algoritmu a pochopit jej představuje pro informatiky obrovskou výzvu.⁸ Algoritmy ani nemusí být uzpůsobeny tomu, aby dokázaly sdělit, jaké změny v nich byly na základě strojového učení provedeny. Odhalení důvodu, proč v určité situaci reagovaly určitým způsobem, by znamenalo nutnost zkoumat veškerá data a způsoby jejich vyhodnocení, na základě kterých se tyto algoritmy učily. Zařízení navíc často ani neukládají všechna data, která použila ke svému učení, z důvodu jejich obrovského množství.⁹

Výše uvedené skutečnosti mají zásadní dopad na dokazování v trestním řízení. Hodnocení důkazů vytvořených systémy AI vyžaduje buď bezvýhradnou důvěru v jejich výstupy, nebo schopnost zpětně analyzovat, jak k těmto závěrům dospěly. I když by v ideálním světě moderní technologie nikdy nechybovaly, není bohužel možné vložit v ně takovou důvěru, jelikož se zdá, že prostoru pro možná pochybení je v jejich algoritmech či datech, na základě kterých pracují, stále velmi mnoho. Proto je nutné zabývat se vnitřním fungováním těchto technologií a posuzovat, zda jimi tvořené důkazy jsou dostatečně věrohodné. Jelikož však tato činnost přesahuje možnosti soudců, znalecké posudky mohou být preferovaným způsobem, jak soudu poskytnout údaje generované zařízeními. V závislosti na povaze systému ale nemusí být ani znalci schopni s jistotou určit, jak zařízení k danému výsledku dospělo či zda

⁶ GLESS, Sabine – LEDERER, Frederic – WEIGEND, Thomas: AI-Based Evidence in Criminal Trials? In: *Tulsa Law Review*, Roč. 59, č. 1 (2024), s. 9.

⁷ *Ibidem*, s. 14–15.

⁸ GLESS, Sabine – LEDERER, Frederic – WEIGEND, Thomas: AI-Based Evidence in Criminal Trials? In: *Tulsa Law Review*, Roč. 59, č. 1 (2024), s. 16.

⁹ *Ibidem*, s. 17–18.

je výsledek věrohodný a správný.¹⁰ Mohou však alespoň říci, zda lze údaje zařízení ověřit.¹¹ To může být pro dokazování pomocí výstupů umělé inteligence podstatná informace.

Podobná nejistota může panovat i v situaci, kdy bude zajištěn přístup k vnitřním datům, se kterými systém AI pracuje. Podle judikatury německého Spolkového ústavního soudu zásada spravedlivého procesu zahrnuje také právo na přístup ke všem relevantním nezpracovaným a naměřeným datům, která byla zaznamenána za účelem vyšetřování, i pokud nebyla součástí spisu. Tento závěr vyslovil ve vztahu k radarům měřícím rychlost.¹² Pokud by se však takové pravidlo vztahovalo na zařízení využívající strojové učení, vyvstává otázka, zda by skutečně pomohlo objasnit skutkový stav. Důvodem je opět složitost a netransparentnost těchto algoritmů. I zde je tak nutné uvažovat nad tím, zda je pro potřeby dokazování nezbytné znát přesný postup, jakým zařízení k výsledku dospělo, či zda bude postačovat ověření jeho funkčnosti a spolehlivosti. To by mohlo být provedeno například za pomoci testování jeho vstupů a výstupů znalci.¹³ S touto otázkou se však vracíme k problému komplikovanosti fungování těchto zařízení, který soudci mohou pravděpodobně vyřešit pouze za pomoci expertů zaměřujících se na tuto problematiku. Pokud ale bude nalezen způsob, kterým bude možné ověřit způsob fungování AI v dané situaci do takové míry, aby o skutkovém stavu nebyly důvodné pochybnosti¹⁴, dá se uvažovat o spolehlivém použití těchto důkazů v trestním řízení. Trestní proces by však v takové situaci zřejmě ve velké míře závisel na znaleckých posudcích. V souladu se zásadou volného hodnocení důkazů sice není určeno, že jim je přiznána vyšší důkazní hodnota, avšak z důvodu, že soudci nejsou schopni ověřit věcnou správnost závěrů odborníků, mohou být částečně odkázáni na jejich výsledek. I když tedy konečné rozhodnutí bude vždy záviset na posouzení soudce, při technicky složitých situacích by mohlo v jisté míře docházet k ovlivnění odpovědnosti za rozhodování soudů znalci.¹⁵ S tím někteří autoři pojí určité riziko ztráty autonomie

¹⁰ QUATTROCOLO, Serena: *Artificial Intelligence, Computational Modelling and Criminal Proceedings*. Cham: Springer, 2020, ISBN 978-3-030-52469-2, s. 92.

¹¹ GLESS, Sabine – LEDERER, Frederic – WEIGEND, Thomas: *AI-Based Evidence in Criminal Trials?* In: *Tulsa Law Review*, Roč. 59, č. 1 (2024), s. 27; nebo QUATTROCOLO, Serena: *Artificial Intelligence, Computational Modelling and Criminal Proceedings*. Cham: Springer, 2020, ISBN 978-3-030-52469-2, s. 92.

¹² GLESS, Sabine – LEDERER, Frederic – WEIGEND, Thomas: *AI-Based Evidence in Criminal Trials?* In: *Tulsa Law Review*, Roč. 59, č. 1 (2024), s. 29; obsahuje odkaz na usnesení německého Spolkového ústavního soudu ze dne 12. 11. 2020, sp. zn. 2 BvR 1616/18.

¹³ GLESS, Sabine – LEDERER, Frederic – WEIGEND, Thomas: *AI-Based Evidence in Criminal Trials?* In: *Tulsa Law Review*, Roč. 59, č. 1 (2024), s. 32.

¹⁴ § 2 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁵ QUATTROCOLO, Serena: *Artificial Intelligence, Computational Modelling and Criminal Proceedings*. Cham: Springer, 2020, ISBN 978-3-030-52469-2, s. 94.

a nezávislosti soudců.¹⁶ V praxi však již srovnatelný problém mohlo vyvolat rozšíření použití důkazů prostřednictvím metod forenzní genetiky, které jsou rovněž získávány buď formou odborného vyjádření, nebo znaleckého posudku.¹⁷ Tyto důkazy se staly nedocenitelnou částí trestního řízení a skutečnost, že jsou získávány za pomoci odborníků, neubírá důležitosti role soudce při jejich hodnocení a následném rozhodování. Proto je i u použití AI důkazů důležité zachovat obezřetnost, avšak není na místě možnost jejich použití *a priori* vyloučit.

Možné dopady využívání umělé inteligence na vybrané zásady trestního řízení a základní práva

Důležitou otázkou také je, zda se dokazování pomocí důkazů ovlivněných umělou inteligencí může dotknout i zásad trestního procesu či základních lidských práv. Evropský parlament ve svém usnesení o umělé inteligenci v trestním právu a jejím využívání policií a soudními orgány v trestních věcech identifikoval zásady a práva, která musí všechna řešení umělé inteligence pro soudnictví a prosazování práva respektovat. Mezi nimi uvedl třeba právo na spravedlivý proces, presumpci nevinu či rovnost zbraní. Pokud by používání AI nebylo slučitelné se základními právy, požaduje zákaz jejího používání.¹⁸ Jakým způsobem by však k takovému zásahu do zásad či práv došlo?

Za pozornost stojí zejména zásada rovnosti zbraní, neboť riziko jejího porušení může být při zapojení AI do trestního procesu poměrně vysoké. Podle českého trestního řádu totiž orgán činný v trestním řízení vyžádá odborné vyjádření, případně přibere znalce, pokud je k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení zapotřebí odborných znalostí.¹⁹ Je však otázkou, zda soudy dokáží posoudit, že v dané situaci vyjádření odborníka potřeba je, jelikož vliv AI na některé důkazy nemusí být vůbec zřejmý. Často se totiž objevují tendence vkládat vysokou míru důvěry v technologie a digitální data. Příkladem mohou být zprávy a metadata z konverzací přes internetové aplikace, u kterých je míra důvěry opravdu vysoká a existuje tak malý prostor pro obžalovanou stranu rozporovat jejich věrohodnost a přesnost. Za takovým účelem by se soud zřejmě musel obrátit na znalce, který by dokázal pravost takových důkazů ověřit. Tomu však může bránit samotný software, do kterého znalci často nemají z licenčních či technických důvodů možnost proniknout, či vliv AI na

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ KOŽINA, Jiří: Právní aspekty využití analýzy DNA pro identifikační účely. In: Kriminalistika, Roč. 44, č. 1 (2011), s. 11.

¹⁸ Písm. Q bod 2 usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. října 2021 o umělé inteligenci v trestním právu a jejímu využívání policií a soudními orgány v trestních věcech (2020/2016(INI)).

¹⁹ § 105 odst. 1 trestního řádu.

samotné fungování zařízení, které se chová jako tzv. black box.²⁰ Stejný problém by mohl nastat při využívání AI nástrojů pro získávání důkazů, jako jsou například rozpoznávání obličejů, predikce kriminality či již zmiňovaná data z chytrých zařízení. České právo sice umožňuje stranám předložit vlastní znalecký posudek²¹, avšak z výše nastíněných důvodů by jeho provedení mohlo být nákladné či zcela nemožné, což by mohlo způsobit nerovnost mezi stranami a narušit zásadu rovnosti zbraní. Je tedy nutno mít na paměti, že se umělá inteligence v blízké budoucnosti pravděpodobně rozšíří do většiny oblastí lidské činnosti a může tak ovlivnit celou škálu důkazů, které budou soudům předkládány. Soudci tak musí při jejich hodnocení zvážit nutnost vyhotovení odborného vyjádření či znaleckého posudku v závislosti na míře ovlivnění důkazu umělou inteligencí.

Umělá inteligence v dokazování se může dotknout také soukromí osob. Zdá se však, že této oblasti je již v současné době věnována pozornost a je na ni pamatováno při tvorbě legislativy, zejména pak na úrovni Evropské unie. Základem pro ochranu osobních údajů je obecné nařízení o ochraně údajů²², v rámci trestního řízení pak směrnice o ochraně osobních údajů pro orgány činné v trestním řízení²³ a ve spojení s umělou inteligencí se ochraně osobních údajů ve svých částech věnuje také nařízení AI Act.²⁴

Co se reálného využití umělé inteligence s potenciálem zasáhnout do soukromí osob týče, nejčastěji je AI v trestněprávní praxi dle dostupných informací využívána k rozpoznávání obličejů.²⁵ Právě to však bylo dotčeno již zmíněným nařízením AI Act, což lze demonstrovat na nedávném případě z pražského letiště. To bylo nuceno na začátku srpna letošního roku systém rozpoznávání obličejů kamerami vypnout, protože je k jeho provozu podle nové legislativy reagující právě na zmíněné nařízení

²⁰ QUATTROCOLO, Serena: Artificial Intelligence, Computational Modelling and Criminal Proceedings. Cham: Springer, 2020, ISBN 978-3-030-52469-2, s. 94–95.

²¹ § 110a trestního řádu.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (dále také jako „GDPR“).

²³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (známá také pod anglickým názvem „Law Enforcement Data Protection Directive“ či zkratkou „LED“)

²⁴ Např. v čl. 59 nařízení AI Act jsou stanovena pravidla pro zpracování osobních údajů pro účely vývoje AI systémů.

²⁵ FAIR TRIALS: Law and policy on the use of artificial intelligence by police and criminal justice systems. Brusel: Fair Trials, 2024, s. 7.

nutné povolení soudu, kterým však letiště nedisponovalo.²⁶ Podle údajů sdílených policií tento systém na pražském letišti pomohl od roku 2019 identifikovat a zadržet 155 hledaných osob, přičemž některé z nich se měly dopustit závažné trestné činnosti. Proto se očekává, že po získání potřebného povolení bude systém opět uveden do provozu.²⁷ Rizikem u podobných systémů je hlavně zpracovávání velkého množství citlivých dat, proto je nutné legislativou stanovit podklady pro takové zpracování a přesná pravidla, která by zamezila možnosti jejich zneužití, úniku či bezdůvodnému shromažďování. V řadě evropských zemí je ochrana soukromí upravena na ústavní úrovni a prostřednictvím obecných předpisů, specifická úprava týkající se použití AI v trestním řízení a s ní souvisejících požadavků na ochranu lidských práv včetně práva na soukromí však v některých případech chybí.²⁸ Podobně je tomu i v České republice, avšak postupná nutnost implementace evropských předpisů a nutnost reakce na rozvíjející se technologii umělé inteligence snad zákonodárce donutí k přijetí spravedlivých a účinných pravidel pro její využití, jak v trestním procesu, tak jinde.

Etické aspekty využití umělé inteligence při dokazování

Posledním aspektem probíraného tématu, kterému bych se dnes rád stručně věnoval, jsou etické výzvy související s využitím AI či podobných technologií při dokazování v trestním řízení. V souvislosti s nimi jsou často skloňovány zejména systémy sloužící k předpovídání recidivy či kriminality. Ty již některé státy využívají, a i v českém právu by teoreticky mohly sloužit k dokazování podstatných okolností k posouzení osobních poměrů pachatele.²⁹ Jako příklad používání systémů pro predikci recidivy lze uvést Spojené státy americké. Zde je možné pozorovat jejich využití v praxi již několik let.³⁰ Jedním z nich je tzv. COMPAS, jehož úkolem je předvídat rizik v trestněprávní oblasti, jako jsou obecná recidiva, násilná recidiva, nedostavení se k soudu, útěk a další, pro jejichž výpočet by měl využít přesné, dobře ověřené a rasově neutrální matematické metody.³¹ Tento systém byl však v minulosti kritizován kvůli své rasové zaujatosti, protože na základě studií bylo zjištěno, že

²⁶ PASEKOVÁ, Eva: Policie: Rozpoznávání obličejů na letišti končí. Rozhodnout má soud. [online]. *Česká justice*. 1. 8. 2025 [cit. 4. 9. 2025]. Dostupné zde: <https://www.ceska-justice.cz/2025/08/policie-rozpoznavani-obliceju-na-letisti-konci/>.

²⁷ Ibidem.

²⁸ FAIR TRIALS: Law and policy on the use of artificial intelligence by police and criminal justice systems. Brusel: Fair Trials, 2024, s. 33–34.

²⁹ § 89 odst. 1 písm. d) trestního řádu.

³⁰ ZIMA, Petr: Ke dvěma aspektům využití umělé inteligence v oblasti práva. In: *Právní rozhledy*, Roč. 31, č. 20 (2023), s. 712–713.

³¹ GAZDA, Viktor: Předpověď recidivy umělou inteligencí a právo na soukromí. In: *Právní rozhledy*, Roč. 31, č. 8 (2023), s. 284.

nepoměrně více za vysoce rizikové označoval obžalované tmavé pleti.³² Jako důvod jeho chování byla uvedena historická vstupní data, která měla mít rasově diskriminační povahu.³³ Použití takových výstupů jako důkazu by bez pochyby nejen vyvolalo otázky o etice systémového posuzování, ale zejména porušilo zákaz diskriminace. Pokud by měly být výstupy takových systémů používány v tuzemském trestním řízení, musely by být dány jasné záruky, že k podobnému znevýhodňování nedojde. Jestliže totiž není při vývoji systému AI pamatováno na možnost jejich zaujatosti, nebude jí možno předcházet, protože systémy neumějí samy od sebe zohledňovat statistickou nebo demografickou vyváženost, rozložení falešně pozitivních a falešně negativních výsledků nebo jiná hlediska spravedlnosti a zaujatosti.³⁴

Na úrovni Evropské unie však již jisté záruky zavádí nařízení AI Act. Podle něj totiž systémy umělé inteligence predikující recidivu, stejně jako další druhy systémů umělé inteligence využitelné v trestním řízení, spadají do kategorie vysoce rizikových systémů.³⁵ Pro vysoce rizikové systémy platí mnohá omezení. V první řadě existuje povinnost tyto systémy registrovat v databázi, do které mají být zaváděny také důležité informace o těchto systémech, jež budou veřejně přístupné.³⁶ Tato povinnost by měla zaručit transparentnost systémů umělé inteligence, které mohou mít zásadní vliv na základní lidská práva.³⁷ Dále jsou nařízením určeny požadavky na trénovací, validační a testovací data pro vývoj a trénování vysoce rizikových systémů umělé inteligence.³⁸ Tím by v ideálním případě mělo být odvráceno riziko zaujatosti těchto systémů, jako tomu bylo u těch použitých ve Spojených státech. Jelikož je však nařízení AI Act prvním komplexním předpisem o umělé inteligenci na světě³⁹, budeme muset počkat, abychom zjistili, zda mají takto nastavená pravidla kýžený efekt.

³² ZAVRŠNIK, Aleš: Algorithmic justice: Algorithms and big data in criminal justice settings. In: *European Journal of Criminology*, Roč. 18, č. 5 (2021), s. 629.

³³ JOSEPH, Jeena: Predicting crime or perpetuating bias? The AI dilemma. In: *AI & SOCIETY*, č. 40 (2025), s. 2320.

³⁴ GRIMM, Paul W. – GROSSMAN, Maura R. – CORMACK, Gordon V.: Artificial Intelligence as Evidence, In: *Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property*, Roč. 19, č.1 (2021), s. 45.

³⁵ Čl. 6 odst. 2 ve spojení s přílohou III odst. 6 nařízení AI Act.

³⁶ Čl. 71 nařízení AI Act.

³⁷ Bod 48 preambule nařízení AI Act.

³⁸ Čl. 10 nařízení AI Act.

³⁹ EVROPSKÝ PARLAMENT: Akt EU o umělé inteligenci: první nařízení o umělé inteligenci. [online]. *Evropský parlament*. 14. 6. 2023 [cit. 4. 9. 2025]. Dostupné zde: <https://www.europarl.europa.eu/topics/cs/article/20230601STO93804/akt-eu-o-umele-inteligenci-prvni-narizeni-o-umele-inteligenci>.

Závěr

Na závěr bych rád stručně zopakoval stěžejní myšlenky mého příspěvku. Využívání umělé inteligence v trestním řízení, zejména v oblasti dokazování, představuje zásadní výzvu pro současné i budoucí fungování justice. Ačkoliv AI nabízí značný potenciál pro zefektivnění vyšetřovacích a rozhodovacích procesů, její zapojení do tvorby či ovlivňování důkazů vyvolává řadu právních, technických i etických otázek. Zaměřil jsem se na přístup k důkazům ovlivněným umělou inteligencí, který představuje složitý problém nejen z procesního, ale i technického hlediska. Při posuzování těchto důkazů tak zřejmě zásadní roli sehraji znalci prostřednictvím odborných vyjádření a znaleckých posudků, což se však v dnešní době děje i u jiných složitých důkazních prostředků.

Použití důkazů ovlivněných AI jsem rozebral také prizmatem vybraných zásad spravedlivého procesu a základních práv. Hrozí totiž riziko porušení zásady rovnosti zbraní, pokud nebude mít obžalovaná strana reálnou možnost zpochybnit věrohodnost důkazu, ať už z důvodu vysokých nákladů či technické neproveditelnosti. Hovořil jsem také o potřebě ochrany soukromí v souvislosti s těmito novými důkazy, kterou je nutné při tvorbě legislativy brát v potaz. Stejně tak tomu je u možných etických problémů, které nezůstaly pouze v hypotetické rovině, ale při používání AI systémů skutečně vyvstaly.

Seznam použité literatury

1. EVROPSKÝ PARLAMENT: Akt EU o umělé inteligenci: první nařízení o umělé inteligenci. [online]. *Evropský parlament*. 14. 6. 2023 [cit. 4. 9. 2025]. Dostupné zde: <https://www.europarl.europa.eu/topics/cs/article/20230601STO93804/akt-eu-o-umele-inteligenci-prvni-narizeni-o-umele-inteligenci>.
2. FAIR TRIALS: Law and policy on the use of artificial intelligence by police and criminal justice systems. Brusel: Fair Trials, 2024, 52 s.
3. GAZDA, Viktor: Předpověď recidivy umělou inteligencí a právo na soukromí. In: *Právní rozhledy*, Roč. 31, č. 8 (2023), s. 283–290.
4. GLESS, Sabine – LEDERER, Frederic – WEIGEND, Thomas: AI-Based Evidence in Criminal Trials? In: *Tulsa Law Review*, Roč. 59, č. 1 (2024), s. 1–37.
5. GRIMM, Paul W. – GROSSMAN, Maura R. – CORMACK, Gordon V.: Artificial Intelligence as Evidence, In: *Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property*, Roč. 19, č. 1 (2021), s. 9–106.
6. JOSEPH, Jeena: Predicting crime or perpetuating bias? The AI dilemma. In: *AI & SOCIETY*, č. 40 (2025), s. 2319–2321.
7. KOSINSKI, Matthew: What is black box artificial intelligence (AI)? [online]. *IBM*. [cit. 4. 9. 2025]. Dostupné zde: <https://www.ibm.com/think/topics/black-box-ai>.

8. KOŽINA, Jiří: Právní aspekty využití analýzy DNA pro identifikační účely. In: *Kriminalistika*, Roč. 44, č. 1 (2011), 30 s.
9. PASEKOVÁ, Eva: Policie: Rozpoznávání obličejů na letišti končí. Rozhodnout má soud. [online]. *Česká justice*. 1. 8. 2025 [cit. 4. 9. 2025]. Dostupné zde: <https://www.ceska-justice.cz/2025/08/policie-rozpoznavani-obliceju-na-letisti-konci/>.
10. QUATTROCOLO, Serena: *Artificial Intelligence, Computational Modelling and Criminal Proceedings*. Cham: Springer, 2020, ISBN 978-3-030-52469-2.
11. STAVINHOVÁ, Jaruška: Zásada volného hodnocení důkazů. In: *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.
12. ZAVRŠNIK, Aleš: Algorithmic justice: Algorithms and big data in criminal justice settings. In: *European Journal of Criminology*, Roč. 18, č. 5 (2021), s. 623–642.
13. ZIMA, Petr: Ke dvěma aspektům využití umělé inteligence v oblasti práva. In: *Právní rozhledy*, Roč. 31, č. 20 (2023), s. 712–715.

Kontaktní údaje

JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
petr.angyalossy@nsoud.cz
Nejvyšší soud České republiky

Mgr. David Anděl
david.andel@nsoud.cz
Nejvyšší soud České republiky